

قاعده لاتعاد + میسور

قاعده لاتعاد

مفاد

هر گاه خللی در اجزا نماز پیش آمد [حکم ایجابی]: در صورتی که جزء پنج جز وقت، طهور، قبله، رکوع و سجده باشد اعاده نماز است [حکم سلبی]: و در غیر این اجزا اعاده لازم نیست

ادله

روایت: روی زراره عن أبي جعفر عليه السلام أنه قال: لا تعاد الصلاة إكاً من خمسة: الطهور و الوقت و القبلة و الركوع و السجود، ثم قال: القراءة سنّة، و التشهد سنّة، و لا تنقض السنّة الفريضة

در صورتی که خلل

- عمدی باشد: قاعده لاتعاد را شامل نمیشود
- سهوی باشد: قاعده لاتعاد را شامل میشود
- از روی جهل باشد: اختلاف نظر است

مسائل

آیا کاربرد قاعده علاوه بر شمول خلل در جزء و شرط، شمول در ایجاد مانع همچون خنده در نماز [هم دارد؟]

مرحوم نائینی و آقاضیا: جاهل مطلقا (قاصر + مقصر) مشمول قاعده نمیشود
حضرت امام: جاهل مطلقا مشمول قاعده میشود
مرحوم بروجردی و خوئی: قاعده جاهل قاصر را تنها شامل میشود

تطبیق

تفاوت اجزاء خمس در روایت با ارکان نماز: طبق روایت غیر از موارد خمس نماز باطل نمیشود پس ارکان نماز همچون قیام متصل به رکوع که موجب بطلان نماز میشود چه تعارضی با روایت دارد؟ دو پاسخ داده اند

مرحوم بروجردی: خلل جزء و شرط فقط
حضرت امام و خوئی: در ایجاد مانع هم قاعده کاربرد دارد

ادله ای که دیگر موارد رکن را بیان میکنند قاعده را تخصیص میزند
(ب) برخی از ارکان در ضمن همان موارد خمس است [همچون قیام متصل به رکوع که همان جزء رکوع است]، و برخی دیگر از ارکان بدلیل وضوح آن [همچون تکبیره الاحرام که صورت نماز است] نیامده است

المحقق البروجردی: إن مقتضى بعض الاخبار المتقدمه، أنه لو نسي المغرب حتى صلى العشاء و فرغ منها، يأتي بالمغرب بعدها و لا يجب إعادة العشاء ما يدلّ عليه أيضا صحيحه زراره عن أبي جعفر الواردة في الخلل الدالة على أنه «لاتعاد الصلاه إكاً من خمسة: الطهور و الوقت و القبلة و الركوع و السجود» و الشر المفقود في المقام ليس من الخمس المذكور فيها. فالاستفاد منهما أن اعتبار الترتيب الذي يستفاد من قوله: «إذا زالت الشمس . فقد دخل وقت الصلوتين إلا أنّ هذه قبل هذه» مختص بحال الذكر، و يسقطن فيما لو ذهل عن الواقع و أتى بالعشاء قبل المغرب، و حينئذ فلا إشكال في سقوط شرطية الترتيب مع الغفلة عن الواقع، حتى فرغ من صلاه العشاء

مفاد

وقتی شارع به چیزی که مرکب از اجزاء و شرایط و موانعی است امر فرمود و انجام برخی از اجزاء و شرایط آن واجب یا ترک برخی از موانع آن مقدور مکلف نبود، وجوب مابقی اجزاء و شرایط، باقی است

ادله

روایت

امام علی ع: لا یسقط المیسور بالمعسور / عوالی اللآلی ج ۴ ص ۵۸
امام علی ع: ما لا یدرک کله لا یترک کله / عوالی اللآلی ج ۴ ص ۵۸
حضرت محمد ص: إذا أمرتکم بشیء فأتوا به ما استطعتم / عوالی ج ۴ ص ۵۸

استصحاب: زمانی که اجزا و شرایط همگی ممکن بود حکم تکلیفی خاصی را داشت و حالا هم که برخی ممکن نیست همان حکم سابق را دارد

استقراء: [صغری]: فقیه با بررسی ابواب مختلف میبندد که هر گاه برخی از اجزا و شرایط ممکن نبوده حکم وجوب دیگر احکام باقی مانده است
کبری: [فقیه به یک مناط و قاعده کلی دست پیدا میکند [نتیجه]: نتیجه] میگیرد در صورتی که شارع در همچنین مواردی بیانی نداشته میتواند به این قاعده عمل کند

مسائل

عدم قبول یا ضعف قاعده

مرحوم خوئی و شهید صدر: قاعده را قبول ندارند چراکه دلالت تامی بر آن نیست
صاحب جواهر و عروه: قاعده ضعیف است پس قاعده متصف به عمل مشهور میباشد

تطبیق

شهید اول: لو لم یکن علی محل الکسر جبیره، و تضرر بإیصال الماء إلیه، فکالجر فی غسل ما حوله. و لیتلطف بوضع خرقة مبلولة حوله، لئلا یسری إلیه الماء فیستضرر أو ینجس. و لو احتاج إلی معین وجب و لو بأجرة مکننة. و لو لصق بالجر خرقة و قطنه و نحوهما، و أمکن النزاع و إیصال الماء حال الطهارة، وجب- کما فی الجبیره- و إلا مسح علیه. و لو استفاد بالنزع غسل بعض الصحیح، فألقرب الوجوب، لأن المیسور لا یسقط بالمعسور، هذا مع عدم الضرر بنزعه